

نگاهی اجمالی به شانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران

• لیلی پوراسکندر

روزی نو و کاری نو و امیدی نو درباره این موضوع مهم و حیاتی پدید آوردند و ما در آینده‌ای نزدیک نشانه‌های این همه را پیش روی خود می‌بینیم.»

مسوولان وقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پس از بررسی وضعیت موجود و نیاز مبرم به برگزاری برنامه‌هایی در نیمه دوم سال (با توجه به تمرکز فعالیت‌ها با محوریت کتاب در ابتدای سال و ایام نمایشگاه کتاب)، در سال ۱۳۷۲ و در نخستین نمایشگاه کتاب استان زنجان مشخصاً تاریخ ۲۰ تا ۲۷ آذرماه را به عنوان هفته کتاب اعلام کردند. اولین دوره هفته کتاب به علت ضایعه رحلت حضرت آیت‌الله العظمی گلپایگانی، از ۴ تا ۱۱ دی ماه همان سال برگزار شد. طی این سال‌ها همواره هفته‌ای به عنوان هفته کتاب در نیمه دوم سال با مشارکت برخی از نهادها و سازمان‌های تحت نظارت و برنامه‌ریزی ستاد برگزاری هفته کتاب در معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در نظر گرفته می‌شود که برنامه‌ها بر اساس نام روزهایی که اعضای ستاد به فراخور نیاز در نظر می‌گرفتند، طراحی و اجرا می‌شد.

در هفته کتاب هر یک از روزها با عناوین «کتاب و کتابخوانی»، «کتاب، حوزه و دانشگاه»، «کتاب، کودک و نوجوان»، «کتاب، میراث فرهنگی و اطلاع‌رسانی»، «کتاب، تولیدکنندگان و پدیدآورندگان»، «کتاب و کتابخانه» و «کتاب و محراب» نامگذاری شد. این روند ادامه پیدا کرد و هر سال در ماه‌های آبان و آذر، هفته کتاب برگزار می‌شود. البته در این سال‌ها بنا به تعداد برنامه‌ها و پیشنهاد اعضای ستاد برگزاری هفته کتاب که شامل نهادها و سازمان‌هایی چون وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعلی، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تبلیغات اسلامی، هیئت

نخستین دوره هفته کتاب از سوی مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران در حالی مطرح شد که پرداختن به امر کتاب و کتابخوانی در کشور نه تنها مهم بلکه واجب می‌نمود. پیام مقام معظم رهبری برای افتتاح نخستین دوره هفته کتاب که توسط حجت‌الاسلام و المسلمین محمد گلپایگانی قرائت شد، خود نشان از اهمیت فوق‌العاده کتابخوانی دارد؛ ایشان فرمودند «با تلخی باید اعتراف کنیم که رواج کتاب و روحیه کتابخوانی در میان ملت عزیز ما که خود یکی از مشعلداران فرهنگ و کتاب و معرفت در طول تاریخ پس از ظهور اسلام بوده است، بسی کمتر از آن چیزی است که از چنین ملتی انتظار می‌رود. امید داریم مسئولان عزیز در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دیگر دست‌اندرکاران گرامی ترویج و تسهیل کتاب و کتابخوانی با فرا رسیدن این هفته،

برگزاری ۳۳ نمایشگاه کتاب در ۳۳ زندان سراسر کشور و تجهیز ۴۵ کتابخانه زندان استان تهران نیز از دیگر برنامه‌های این روز بود که با حمایت معاونت امور فرهنگی و اجرای موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی به اجرا درآمد

امنای نهاد کتابخانه‌های عمومی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، شهرداری‌ها، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها، جهاد دانشگاهی، هیئت امنای کانون فرهنگی هنری مساجد، سازمان تربیت بدنی، نماینده مؤلفان، موسسات نشر، کتابفروشی‌ها می‌شد، تعداد روزهای هفته به دهه تبدیل می‌شد.

اکنون شانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران را با مشارکت بیش از ۳۰ نهاد دولتی و خصوصی پشت‌سر گذاشته‌ایم. این نهادها بیش از ۲۰۰ برنامه را برای اجرا در این هفته به تصویب رساندند و برای اجرای آن دست به کار شدند. در فهرست اعضای ستاد امسال چند ارگان، و سازمان و بنیاد جدید فعالیت داشته‌اند.

کتابخانه ملی، دفتر شعر جوان، موسسه فرهنگی منادی تربیت، انجمن نمایندگان ناشران بین‌المللی، انتشارات بین‌المللی گاج، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، نیروی مقاومت بسیج، بنیاد شهید و امور ایثارگران، ارتش جمهوری اسلامی ایران، وزارت کار و امور اجتماعی، خانه چاپ، انجمن نویسندگان کتاب کودک و نوجوان، انجمن تصویرگران کتاب کودک و انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک از جمله این مراکز دولتی و خصوصی هستند. شانزدهمین دوره هفته کتاب از ۲۱ تا ۲۹ آبان ماه در تهران و سراسر کشور به اجرا درآمد.

برگزاری ۳۰ نمایشگاه در ۳۰ کارخانه، تدوین چاپ و نشر کتاب کار (۲) با عنوان گفتار علوی، کردار علوی با شمارگان ۴۰ هزار جلد، برگزاری مسابقه اینترنتی با موضوع کتاب و کتابخوانی ویژه کودکان و نوجوانان بر روی سایت اینترنتی کانون، تجهیز و افتتاح کتابخانه تخصصی انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، بزرگداشت مرحوم حسین ابراهیمی در گلپایگان، همایش شعر یادمان مرحوم امینی‌پور، برگزاری نمایشگاه ۱۰۰ اثر تصویرگری کتاب کودک و برگزاری نمایشگاه آثار نقاشی و نوشتاری دانش‌آموزان در کتابخانه ملی برخی از برنامه‌هایی است که در این روز به اجرا درآمد.

در روز اول (۲۱ آبان ماه) که با عنوان «کتاب، پدیدآورندگان و خادمان نشر» نام‌گذاری شده بود مراسم بزرگداشت خادمان نشر و تجلیل از پدیدآورندگان کتاب‌های تشویقی سال در موسسه خانه کتاب برگزار شد که در آن پدیدآورندگان و خادمان برگزیده نشر جوایز خود را از دست وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کردند. برگزاری ۳۳ نمایشگاه کتاب در ۳۳ زندان سراسر

۳۰۰ کتابخانه در مساجد، برگزاری نمایشگاه و مسابقات کتاب و کتابخوانی، ارسال کتاب و تجهیز کتابخانه‌های مساجد و... از مهمترین برنامه‌هایی بود که در این روز اجرا شد. ستاد عالی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد امسال بنا داشت تا نخستین جشنواره کتاب سال نماز و کتاب سال مسجد را برگزار کند که به دلیل کمبود وقت برای اجرای مطلوب و صحیح آن این برنامه به اسفندماه موکول شد.

پنجمین روز از هفته کتاب حول محور ادبیات، شعر و داستان می‌گشت انتخاب ۷ کتاب برتر شعر جوان و نقد آنها در هفت روز و در نهایت معرفی برترین کتاب سال شعر جوان برنامه‌ای بود که در این روز در خانه هنرمندان اجرا شد، برگزاری مسابقه انتخاب کتاب برگزیده حوزه شهری، تقدیر از پدیدآورندگان شعر و ادب فارسی در هتل انقلاب و نشست اقلیت‌های مذهبی در سرای اهل قلم نیز از برنامه‌هایی بود که به اجرا درآمد.

روز «کتاب، مدرسه، خانواده و دانش‌آموز» ششمین روز از هفته کتاب بود که با برگزاری طرح ۳۰ هزار نمایشگاه کتاب در ۳۰ هزار مدرسه آغاز شد. این مراسم با حضور وزیران فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش در تالار فرهنگ به شکل نمادین افتتاح شد.

و حامیان نسخ خطی» بود در این روز آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی همه ساله در دو بخش داخلی و بین‌المللی برگزار می‌شد ولی امسال این آیین در سطح داخلی و برای کارکنان کتابخانه مجلس شورای اسلامی برگزار شد و بنا به گفته علی‌اکبر اشعری معاون فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تا پایان سال چنین آیینی در سطح بین‌المللی از سوی کتابخانه ملی برگزار خواهد شد.

همچنین نهاد کتابخانه‌های عمومی برنامه مفصلی را در تالار همایش‌های صدا و سیما برگزار کرد در این مراسم که عنوان «جشن ملی کتاب» را داشت. از کتابخوانان، کتابداران، خیرین، شهرداران، فرمانداران، مدیران و دبیران کتابخانه‌ها، آثار پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌ها با موضوع انقلاب اسلامی، آثار هنری برتر با موضوع ترویج و اشاعه فرهنگ مطالعه، نشریات ادواری در رسانه‌های کتاب سراسر کشور تقدیر به عمل آمد. افتتاح ۱۰ کتابخانه شهری، ۱۰ فروشگاه کتاب و عرضه محصولات فرهنگی و برگزاری دومین کارگاه آموزش نسخ خطی از سوی کتابخانه ملی نیز جزء برنامه‌هایی این روز بود. ایجاد ۲ هزار کتابخانه باز در مساجد کشور، افتتاح

مراسم رونمایی از کتاب «کتابشناسی ایرانشناسی و اسلام شناسی» نیز از جمله مهمترین اقداماتی است که سازمان مرکز اسناد و کتابخانه ملی با همکاری بنیاد ایرانشناسی در بیست و هشتم آبان ماه برگزار کرد

همچنین در این روز دومین نشست ناشران به منظور بررسی صدور فییای الکترونیکی با حضور علی اکبر اشعری، رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی در این کتابخانه برگزار شد و طی آن اشعری از برگزاری چهارمین دوره آشنایی ناشران با فییای الکترونیک خبر داد. به گفته وی این سیستم آمد و شد ناشران به این کتابخانه را کاهش داده و سبب روند انتشار کتاب را سریعتر کرده است.

مراسم رونمایی از کتاب «کتابشناسی ایرانشناسی و اسلام شناسی» نیز از جمله مهمترین اقداماتی است که سازمان مرکز اسناد و کتابخانه ملی با همکاری بنیاد ایرانشناسی در این روز (بیست و هشتم آبان ماه) برگزار کرد. به گفته اشعری این کتاب با تکیه بر اطلاعات ۴۰ هزار کتاب با موضوع ایران و اسلام موجود در این کتابخانه پاسخگوی مناسبی برای محققان و پژوهشگران این حوزه می تواند عطش ایرانشناسی را سیراب کند.

همچنین در این روز هفتمین دوره جشنواره رشد در تالار حرکت، انتخاب کتاب سال شعر جوان در خانه هنرمندان و مراسم اختتامیه هفتمین جشنواره کتابهای آموزشی نیز همزمان با حضور مسئولان وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها برگزار شد.

همایش تخصصی ایثار و شهادت در شهرداری‌های شهرهای شیراز، مشهد و سمنان، هم‌اندیشی کتاب و کتابخوانی، مسابقه کتابخوانی برای خانواده‌های شهدا برنامه‌هایی بود که در این روز از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران ترتیب و اجرا شد.

مانند سال‌های اخیر هفته کتاب با قدردانی و انتخاب مجموعه رسانه‌ها و خبرنگاران حوزه کتاب و فعال در این هفته به پایان رسید. انتخاب و معرفی بهترین خبرنگاران حوزه کتاب در جشن کتاب و رسانه برتر، دومین دوره کتاب و رسانه ملی و معرفی برترین برنامه‌سازان رسانه ملی در حوزه کتاب عناوین این برنامه‌ها بود.

تجلیل از کتابداران فعال کتابخانه‌های مدارس، دومین نشست ناشران با معاون امور فرهنگی، قصه‌گویی و بازی‌های سنتی در مدارس منتخب، تجهیز کتابخانه‌های مدارس به نرم‌افزار کتابخانه، تشکیل ۱۴ هزار کتابخانه کلاسی دوره ابتدایی و برگزاری جشن و مسابقه کتابخوانی در مدارس نیز در فهرست برنامه‌های اجرایی سازمان‌ها و نهادها در این روز قرار داشت.

دوشنبه بیست و هفتم آبان ماه مصادف با روز «کتاب، دانشگاه و دانشجو» بود. مراسم پانزدهمین دوره کتاب سال دانشجویی بزرگترین برنامه این روز بود. تجلیل از مولفان، مترجمان و خادمان نشر، برگزاری شب شعر، رونمایی و ترجمه از ۳۰ اثر برجسته در مورد امام و انقلاب، برگزاری پنجمین دوره جشنواره نقد کتاب، برپایی نمایشگاه‌های کتاب در دانشگاه‌ها، ارسال پیام کوتاه به دانشجویان برای اطلاع‌رسانی هفته کتاب، برگزاری نمایشگاه بزرگ کتاب‌های خارجی در سالن حجاب، افتتاح ۳ فروشگاه جدید کتاب انتشارات گاج، ارائه تخفیف ۲۰ درصدی برای فروش کتاب‌های این ناشر و تجلیل و قدردانی از معلمان و مولفان کتاب‌های آموزشی نیز از برنامه‌های اجرایی این روز بود، امسال برای نخستین بار انتشارات گاج نیز در گروه اعضای ستاد